

CZYJ (807) *pron*

czyj (803), **czej** (4); *czej Calep*; *czyj : czej Mącz (11 : 3)*.

sg m N *czyj* (58). ◇ *G* *czyjégo* (18); -égo (1), -(e)go (17). ◇ *D* *czyj(e)mu* (3). ◇ *A* *czyj* (36), *czyjégo* (5); -égo (1), -(e)go (4). ◇ *I* *czyim* (13), *czyjém* (5); -im *GlabGad*, *GórnDworz*, *RejPos* (2), *SkarJedn*, *CzechEp*, *NiemObr*, *ActReg*, *SarnStat*; -ém *Paprup*; -im : -ém *Mącz* (3 : 3), *CzechRozm* (1 : 1); ~ -ém (1), -(e)m (4). ◇ *L* *czyim* (10) *Mącz* (2), *GórnDworz*, *KochPieś*, *SarnStat* (5), *KlonWor*, *czyj(e)m* (1) *SkarKaz*. ◇ *f N* *czyja* (57). ◇ *G* *czyjéj* (107); -éj (8), ~(e)j (99). ◇ *D* *czyjéj* (22); -éj (3), -(e)j (19). ◇ *A* *czyję* (99). ◇ *I* *czyją* (35) [*w tym -am* (2)]. ◇ *L* *czyjéj* (24); -éj (1), -(e)j (23). ◇ *n N* *czyje* (60). ◇ *G* *czyjégo* (46); -égo (2), -ego (3), -(e)go (41); -égo *JanNKarn*, -égo : -ego *SarnStat* (1 : 3). ◇ *D* *czyj(e)mu* (10). ◇ *A* *czyje* (66). ◇ *I* *czyim* (13), *czyjém* (10); -im *SeklKat*, *CzechRozm* (3), *SarnStat* (4), *VotSzl*; -ém *Strum*; -im : -ém *LibLeg* (1 : 2), *Leop* (1 : 1), *Mącz* (2 : 6); ~ -ém (1), -(e)m (9). ◇ *L* *czyim* (9), *czyj(e)m* (9); -im *KrowObr*, *RejPos*, *SarnStat* (2); -(e)m *UstPraw* (3), *KarnNap*, *SkarŻyw*; -im : -(e)m (5 : 4). ◇ *pl N m pers* *czyi* (4) *BielKron*, *RejPos* (2), *SarnStat*, *czyj(e)* (1) *SkarŻyw*. ◇ *subst* *czyje* (20); -e (4), -(e) (16). ◇ *G* *czyich* (16). ◇ *D* *czyjem* (3), *czyim* (2); -em *ModrzBaz*; -im *WujJud*; -em : -im *Mącz* (2 : 1). ◇ *A m pers* *czyj(e)* (1). ◇ *subst* *czyje* (32); -e (2), -(e) (30). ◇ *I m* *czyjémi* (4), *czyimi* (1) *CzechEp*; -émi : -emi *SarnStat* (1 : 1), -(e)mi (2). ◇ *f i n* *czyj(e)mi* (3). ◇ *L* *czyich* (5).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVIII w.

Zaimek przymiotny dzierżawczy (807) :

1. *Zaimek pytajny; cuius Mącz, Calep, Cn (142) :*

a. *W zdaniu (ewentualnie równoważniku zdania) pytającym, niezależnym (59) : OpecŻyw 75; a tak kiedj weľma Camieniecz boze ym niepomagay a tedj Choczym czyy bvdziecz. LibLeg 11/58; HistAl B7; MurzNT Matth 22/42, Mar 12/16; KromRozm III K5; powiedzże mi tedy/ ná tzym mieyľcu Papieľz ielť KrowObr 181v, 78v [2 r.], 240v; ku czyiey ľie vďacie pomocy? Leop Is 10/3, 1.Reg 30/13, 3.Esdr 6/4, 11, Ier 44/28, Matth 22/20, 28; BibRadz Gen 24/47; pytaľ iey co thu dziaľalź á czyiáš? BielKron 320; Cuiam vocem audio, Czyi gľos tu sľyľżę. Mącz 71a; In cuius domo, W czyim domu. Mącz 94b; Czyie to yeľť bydľo. Mącz 71a, 441a; GórnDworz G8; Czyiey náuki napilnyey sľucháć mamy. RejPos 63v marg, 77, 250; Będzie pytaľ: Ten mľody czyiego ľtádá? RejZwierc 89v; BudBib Gen 32/17 [2 r.], Ruth 2/5; Wzmártwychwľtániu przeto/ czyiá z ľiedmi będzie żoná? BudNt Matth 22/28; CzechRozm 197; SkarJedn 270; SkarŻyw 241, 511; A kiedyby ich kto ľpytaľ: [...] ná czyich mieyľcách zásiędli? NiemObr 48; KochFr 71 [2 r.]; Cuius – Czej. Calep 275b; A to przy ľzańcách czyie ľtoię wozy? GrochKal 27; W czyie powiodá ćie wrotá GórnTroas 57, 64; PRze zdrowie goľpodarz pije/ Wľtaway goľćiu: á prze czyie? KochPij C3v; KochFrag 16; LatHar 51; WujNT 87 marg, Matth 22/20, 42, Luc 20/24, s. 408 marg; Mieľczánie y wsiánié poddáni náľzy, z czyim dokľádem máię pozywáć. SarnStat 757; KlonKr F2; PowodPr 69, Coź będziem mieć tám zá pány/ y w czyiey mocy będziem? SkarKaz 7a; CiekPotr A3; GosľCast 67.*

Poľczenie: »czyjli« (2): Co ľie wam zda o Kryľtufie? Czyyli ľyn ielť? [cuius filius est] Leop Matth 22/42; RejPos 229v.

b. *Wprowadza zdanie pytające podrzędne (tzw. pytajne zależne) lub jego równoważnik (83) : MetrKor 34/134v; dlathego V. C. M. poľlal aby siá V. C. M. kazaľ dovyedziecz sczyiego by ľziá dopuľczenia*

abo 1zwovolenysthva thy nayasdy do szyemye pana mego dzyevayą. *LibLeg* 7/32v, 7/33v [2 r.], 11/19v; *HistAl* B8; *DiarDop* 102; iż gdy ich [księży] kto zopyta czyieby to były dzyeći/ wnet prząc fye ich fkladáyą na pryiyacyoły [...] y fyołtry *GliczKsiąż* B5; *GroicPorz* kk2v; *RejWiz* A8v; *Leop Dan* 40/18, *Ioan* 19/24; Bo iedno tobie wfpomni/ towarzyszu miły/ O czyie piłmo gęby/ ledwe vchybili. *RejZwierz* A4; *OrzRozm* P3; A tak niewiem: czyie thu winfzowanie *BielKron* 6, 13, 44, 115, 464; Cedo cuium puerum hic apposuisti, Powiedz czyies to dziecię położyłá. *Mącz* 43c; *RejAp* 35v, 93, 179v; *HistRzym* 18v; *RejPos* 10v, 84, 135v, 163, 230v (16); *KuczbKat* 85; *RejZwierc* 175v; *BudBib Ier* 44/28; czyiam 1prawam/ y mocam/ vmárli powftanam/ [Pan nasz] oznáymiác raczy *BialKaz* E; *CzechRozm* 149; *ModrzBaz* 11v; Rozumieyże iacy to y czyie 1ą káznodzieie. *SkarŻyw* 213, 192, 600; *CzechEp* 28, 222, 363, 369; *KochSz* C2; *KochPieś* 6; *Paprup* K2; *ZawJeft* 40; ato nas w tym vprzedzono nie wiedziec zacyim powodem *ActReg* 30; Posłał P. Chorązy do P. Woiewody [z *elipsq*: *pytajac*] czemuby tak, azaczyią by wołą tentam Mieszczanin był *ActReg* 155, 16; A gdy powiem/ czyy piérwéy płác mam omyć 1zami? *GórnTroas* 69; *LatHar* 7; *WujNT przedm* 38, s. 89, *Luc* 9/55, s. 275, *Ioan* 19/24; *WysKaz* 45; A iefliby niezgodá byłá między ftronami czyi on grunt był [...] tedy Aktiá záfiefzaią dotychmiałt, áz fie ftrony rozepną piérwéy o wlańność dźiedzicztwá, [...] álbo rozmierzenia. *SarnStat* 1284; *WitosłLut* A5 [2 r.]; Niech pomni rofzczká na czyiem korzeniu ftoi *SkarKaz* 353b, 5b; *VotSzl* B3; Przypomnę tu káfzczek Monárchę onego/ [...] Ktory zginął z przyczyny dánia wiefz czyiego. *CzahTr* Gv; *KlonWor* 72.

Połączenia: »gdzie ... czyj« (3): Po wylaniu wielkim tedy im znáki potráci wodá/ iż nie wiedzą gdzie czyiá rola *BielKron* 270; Pánná fie zaráz do 1záchow rzućilá/ Więc pilnie pyta/ gdzieby czyiá byłá. *KochSz* C2; On [człowiek leniwy] wie gdzie Komedia na czyim obiedzie *KlonWor* 33.

»ktory czyj« [szyk zmienny] (3): *BielKron* 452v; Iefth tedy wielki pożytek wżem ludziom Rycerfikim [...] áby miał zwyczaj dobry á wiedział [...] gdzie Chorągiew iego/ co zá znák ná chorągwi/ kthore czyie znáki *BielSpr* 8v; gdy ono rozładzaią dwie niewieście, czyieby którój dźięcię było, bárzo tego mądrze [Salomon] dofzedł, że wołał ono dźięcię przyfádzic miłofierney mátce *SarnStat* 1262.

»poki ... czyj« (1): A gdy fie moia cznota na iafnią odkrye Dopiero będziem mierzyć poki było czye *RejFóz* I4v.

2. *Zaimek względny*; *cuius Cn* (114) : *KłosAlg* F; ony powiedziely przed namy czyie owcze tam chadzayá tha ziemia nyeyefth any przislvscha kv kroliowy polfkiemv *LibLeg* 11/19v; *Leop* 3.*Esdr* 3/5; Abowiem ktoby połamał/ tedy przepada trzy grzywny winy/ ná czyiey dźiedzinie połamie. *UstPr* Dv; *BibRadz Tob* 2/15; *BielKron* 44; *KwiatKsiąż* B; *RejZwierc* 229; Nie życząc tedy tém Książkam áby thák lámopás po świecie tułác fye miály/ zdáło mi fye kómu ie zálécic/ pod czyiem imieniem y obróną befpieczniéyby ná świat vkázác fye mogły. *Strum* A4v; *SkarŻyw* 493; A ty fye czuy/ czyiá koléy/ Nie maźli mię wydác woléy. *KochSob* 58; Miefczanie y Legierowie, którój máiętność ftoi zá 1000 złotych, 1zácując iezdnego. A czyiá zá 500. piéfzého wypráwuia *SarnStat* 431; Item, 1czépnie ná czyim gruncie wfczepioné iest, tddy ie Arendarz winien zoftáwic. *SarnStat* 1277, *7v, 571, 788, 1160.

Połączenia:

»on ... czyj« (8): *BierEz* N3; Gdy kto płot vczyni ná czyiem gruncie/ á w onym zágrodzeniu pożytki bierze/ á on czyi iefł grunt ćierpiałby mu onego płotu przes dwie lećie będąc w nim w

łafieſtwie/ tákowemu niedbálcowi łkázuiem iż odpada od onego zágradzenia płotá. *UstPraw* G4, F; *BielKron* 450; Miedzy kthoremi Tomazo przyładzon był zá więźniá onemu Rotmiſtrzowi/ czyiego brátá zabił. *GórnDworz* Y7v; A ieſli tego zániedbáią wczynic/ y pan łlug onych przez ſwiádku tego dowiedzie iż v nich byli/ tedy będzie powinien oného niewolného łlugę czyi będzie záplácić z winą piętnádzieſtą. *SarnStat* 647, 672, 1160.

»ten (a. to) ... czyj« [*szyk zmienny*] (62): a naczyiey by ſie łálce pokázala latoroſł ij kwiat/ ten ieſt doſtoien/ aby iemu dziewitza Maria dána byla ku małżełtwu. *OpecŻyw* 4; Item ſzlyad goránczo nagnany, then na czyge ymyenye ieſt nagnan, powynen bándzie na łáſzyedne ymyenye yeſthlibi bylo oſz yadle [!], gonicz a wydacz łzlad *MetrKor* 40/812; Drugie małz baczyć na lata tego czyje oględuiełz vrinę. *FalZioł* V 2; *LibLeg* 6/157, 10/94 [2 r.]; 11/167v, 168v; *GroicPorz* rv; Kto czyie rolę gwałtem zálieie/ tedy traci náłienie do tego czyiá ieſt rola z winą trzech grzywien. *UstPraw* Bv, C2, C4v, E4, F, F2 (17); *BibRadz Tob* 2/15; *BielKron* 84v, 116, 202; *Mqcz* 85a; *SarnUzn* B6; tedy/ ták około łláchećwá/ [...] y inych przymiotow ktore Dworzáninowi pan Kriſki náznáczył/ ná wſzytko zezwalam: á tego dokłádam iż ku nábyciu prawdziwey chwały/ [...] á łálki v thego páná ná czyim dworze będzie/ potrzebá tego Dworzáninowi/ áby ſiebie łam/ obyczáie ſwe/ y żywot vmiárkowác/ y w pewną rezę włtháwic vmiáł *GórnDworz* I4v, C3, Aa3v; *HistRzym* 88v; Iáko wnet poſłáli oni vpornicy/ hámuiać tego ſwiętego Poroká [!]/ w czyieby nádzyeie the prawdę mowił/ ábo nawrácał/ ábo krzcił ludzi/ od złoſci. *RejPos* 14v; *RejZwierc* 129v; *ModrzBaz* 121; *SkarŻyw* A3, 301; ták y tá łámá ſprává ſwiádczy o tych czyimi łá námiáſtkámi/ bá y dziatkámi. *CzechEp* 49; *GórnRozm* F2; bo nie ten krzyw czyie bydło łzkodę wczyni/ ále ten co nie zágradzi przeſłá ſwoiego. *GostGosp* 112; *LatHar* 117; Ktokolwiek łlugi niewolné, ábo té którzy wćiekáią, zátrzymawa, áni ich we dworze Królewłkim bliźszym nie opowie: ten ie temu czyi łá, z winą piętnádzieſtą niech wróci. *SarnStat* 647, 362, 654, 662, 668, 1165 (14); *GrabPospR* M3; *CzahTr* H2; To ieſt łczęſliwy/ czyi ſtirniki ieſt cnotá *GostCast* 55.

Przysłowie: Nie łtoy nigdy z onym w łporze/ Czyiá ſiła wiecey moze *BierEz* N3.

Frazy: »co czyje (jest) (własne)« (26): Nie ten ieſt piwłzi wzgląd they nauki [...]. Ale then ieſt aby wſzytki rzeczy byly w dobrim rządzie poſtanowiony y dobrze ſpráviany/ potym žeby koźdemu bylo wroczo czo czyje ieſt. *KłosAlg* A4v; *KromRozm I* A3v, D; Lepye y ſie ná zad obroćic/ Co czyie ieſt zálie wroćic *BielKom* F3; *GroicPorz* dd3v; A gdy łiadł ná łtolicy/ koronę iuz dzyerzał/ A dzyecię miał pod płáſzczem/ ktore im vkazał. Mowiác/ co czyie włáſne/ temu záwždy ma przydź *RejZwierc* 8; *BielKron* 203, 373v; ábowiem kiedy w.m. nie zárzác łławy nikomu/ áni vymuiác/ tego czo ieſth czyie włáſne/ [...] powiełz j wyłłowilz białyhgłow wczynki/ [...] wiele ſie ich thym popráwi. *GórnDworz* Z4; Gdyż nas pímo vpomina s tego/ ábychmy káźdemu to przywłáſzczáli co ieſt czyie *RejPos* 304, 250, 334; *BielSat* Ev [*idem BielRozm* 34]; To ſwięte práwo á nigdy nie błádzi/ Co czyie włáſne káźdemu przyładzi. *RejZwierc* 224v, 35v, 43v, 50, 54v, 95v, 212; *ModrzBaz* 8 [2 r.]; *BielRozm* 34; *SarnStat* 240; *PowodPr* 46; Nie ieſtem nieſpráviedliwy dáie káźdemu co czyie ieſt *SkarKaz* 35 1b.

»to czynić co na czyj ſtan przyluſza« (1): Dalemczy naukę czwartego przikazania á byłmy to czyniły y pláczily czo naczyi łtan przilulſza *SeklKat* I.

3. *Zaimek nieokreślony; alicuius Mącz, Cn (550)* : Boć nie vczynku czyiego/ Ale vmyfłu práwego: Roftropni ludzie pátrzáią *BierEz* N4; *OpecŻyw* 60v; *BielŻyw* 44; *GlabGad* O8v; *ComCrac* 20; abiffya wdzyerzawyę ffwoyey granyczney Barfzkyey wedlye volyey yeho Kro. Mczi y pófpolythey potrebi zachowala czoffzkolwyek o protwyczv fcziyh powyefczy abo pyffanya vfflifchala. *LibLeg* 11/134, 171v; *MurzHist* M2; *MurzNT* 16 *marg*, 123v *marg*, *Mar* 12/19; Abowim nikt/ bez ofobliwego obyawyenya bożego/ wybránya czyyego/ áni fwego włalnego pewyen nye yeft *KromRozm III* Dv, B6v, I8; bo się już nie to w Polsce dzieje [...] co prawa a wolności nasze uczą ale co moc czyja swowolnie zechce *Diar* 33, 22, 33; *BielKom nlb* 4, G3v; á wyęc tu Ariftipus tákiem był że fwą náuką myał cziye fyny nyewolnikámy czynić *GliczKsiąż* M4, N5; *GroicPorz* a2, h4v, m, fv, aa4v (12); *Leop 1.Reg* 12/4, *Eccli* 41/26; Gdy fługá cziy komu gwałt vczyni/ tedy tákiego fługę záftác v iego páná zfláchtą y z woźnym/ y żędác fnim práwá v iego páná *UstPraw* D, Bv, C3v, F, G4, Iv (10); *RejFig* Ccv; *BibRadz Deut* 23/24, I 6v, *1.Reg* 12/3, 156b *marg*, *Eccli* 10/6, II 93 *marg*; ále nie dofyć ieft Koronę ná łeb włożyć czyię. *OrzRozm* C, P2v; áni też fmie zoná czyiá [*u Turków*] ná wefele gdzie męfzczyzny fą iść *BielKron* 261, 55v, 100v, 207v, 211, 261 (16); Pendere promissis, Ná cziych obietnicách wiście. *Mącz* 288a; Cursum alicuius repraehendere, Bieg czey záftánowić álbo pogonić/ vciec kogo. *Mącz* 318b; Faciem alicuius exprimere, Tráfić cziyę twarz. *Mącz* 321a; Oblectatio animi requiescum curarum. Requies in amicitia alicuius, Ochłodá y odpoczinienie w miłości cziyey. *Mącz* 342a, 36c, 39b, 65d, 108d, 511a (281); *OrzQuin* D3v; *SarnUzn* H4v; A iákie ktoremu przyrodzeniu lekárftwá máią fłużyć/ ták pobaczyfz/ gdy będziefz wiedzieć iáko poznác czyie przyrodzenie *SienLek* 46, 30v; *RejAp* 120v, 124v, 141v; [*ma się dworzanin wiarowác*] áby go zá iádowitego/ á tego kthory nie vmie zátrefnowác áż z vfzczypkim/ á despektem cziym/ niemiano *GórnDworz* P6v, N3v, O3v, O8, O8v, R2v (19); Iż iefliby mąż poiął pánienkę pocźciwą z domu czyiego/ á potym omierziwfy iá fobie fpotwarzác iá chciał/ [...] thedy ftárfzy miáftá tego máią włápic potwarce onego/ á kázác go máią frodze vbić zá onę potwarz *RejPos* 343, 88v, 172v, 234v, [249], [323]; *HistLan* D4v, F3v; *KuczbKat* 40, 130, 425; Abowiem człowiek mądry nie ma czekác tego áby go fráfunk opuścił/ bo fie s tym trudno rozmowić/ áby ná czyiej rádzie przeftał gdyż to ieft bezrozumny pan. *RejZwierc* 150v, 49v, 90v, 99v, 101, 253; *BielSpr* 6v, 15, 15v, 46; *BudBib Lev* 7/8, *Iob* 15/2, *Eccli* 10/6; *BudNT przedm* b3v d; *CzechRozm* 39, 100, 197, 206, 254v (18); *PaprpPan* Ff3v; A niebrákowáli ofobámi ábo láty cziyemi/ ále wfzyftkie w obec krzcili w imię Pánfkie. *KarnNap* A4v; Bo fiedzi [*sędzia*] nie dla tego/ áby żádzam cziym był posluſzen/ ále áby káždemu iego práwo przyfádził. *ModrzBaz* 94v, 35v, 72v, 77v, 81, 118 (17); *SkarJedn* 46; á niedziwuymy fye temu/ iż náturze cziyéy moze być tho lékárftwo niefprzyiáyné *Oczko* 21 v; *SkarŻyw* 88, 119, 183, 196; *CzechEp* 12, 95, 207, 277, 293; bo kto cziym fługá ieft/ ten Páná nád fobą mieć/ y wyznáwác muſi. *NiemObr* 126, 46, 65, 66; *KochFr* 100; *KochSz* A4v; *ReszHoz* 118; *ReszPrz* 116; *BielRozm* 9; *GórnRozm* F3v, G3; *Paprup* Gv, Iv, I4v, L3; *ActReg* 117; *Calep* 763b, 862a, [872a]; *Phil* K3, Q2; *GrabowSet* C3; *WujNT przedm* 20 [3 r.], *Mar* 12/19, 272 *marg*, *Luc* 20/28, Ccccc3v; *WysKaz*)?(3; *JanNKar* Av; kto ná cziym gruncie zboże fieie, tedy odpada od náſienia. *SarnStat* 1277, 141, 425, 761, 932, 1277 (45); Ieſt nas iefzcze wiele w Polfcze żywych/ ktorzy pámiętamy poki fie czyiá powinnoſć ná Seymach ſciágála: á fzły rzeczy dobrze. *PowodPr* 77.

Połączenie: »czyj in(n)y (a. inszy)« [szyk zmienny] (17): Ti ľą dobre vzzinki [!] tego przikazania bożego abyľmy poczcziwie zily wľtadle małzenľkim miľuiąc ľwoię zonę wľafną á nie czyę yną *SekľKat* Kv, M2, Pv; *KromRozm II* t3v; *Diar* 87 [2 r.]; *KrowObr* 44v; iednak ľię to trefiľo/ ábo drukarzową abo czyią iną omyľką *BibRadz I* *6; *BielKron* 210v, 306v; *CzechRozm* 101; *Oczko* 6v; *CzechEp* 111, 151; *ActReg* 19; A kwity náfzemi ábo czyiemi infzemi nie ma ľie brónić *SarnStat* 359 [*idem*] 419.

Przysłowia: A co po czyiey wielkości/ Gdy nie ma w głowie mądrości. *BierEz* P4.

Ieľtli przyľtoi oddawać Komu źloľcią czyę dobroć *Rejľóz* F3.

Zwrot: »na czyje dobra czyhać« (1): Wiele ieľt śľáchćicow/ [...] ktorzi [...] y sľug więcey chowác zwykli niźli ich máiętność znośi. zktoremi záśię sľugami/ ábo na czyie dobrą [*bonis alienis*] [...] czyhają/ ábo ľię mężoboyľtwá iákiego dopuľzczáią. *ModrzBaz* 83.

Zestawienie: »lada czyj« (2): A ták trzebá ľie nam pilno rozmyľľać ná tę drogę/ ábychmy ľie po niey nie ledá iáko tuľáli/ á nie tám ľzli gdzie nas nioľą oczy/ [...] á nie mnimánem áni ná ledá czyie vkazanie ábychmy ľie ná nię puľzczáli *RejZwierc* 137v; A czemuż wy tedy ladá czyim wymyľľom ták lekkomyśľnie wierzyćie? *WujJud* 9.

*** *Dubium* (1) : Gdy zsiadli wziąľgo [*Arcyksięcia Maksymiliana*] Pan Hetman pod rękę [...] iam Panu Hetmanowi zdaleka czoľem vderzył. Wiedzác od innych ze nie rad widziaľ kiedy mu kto przy maximilianie gratifikatie iakie czyniľ, obaczyľ iako mnie, tak kozdego czoľ liczyie [!] humaniśsime się pokazaľ. owa namniey nieznac, zeby iaką victorią odzieraľ *ActReg* 84.

Cf CZYJKOLE, CZYJKOLI, **CZYJKOLWIEK**, **CZYJŚ**, **CZYJŻE**, **CZYJŻEKOLWIEK**, **NICZYJ**, **NIECZYJ**